

Appendix-A

DETAILED SYLLABUS OF EXAM

PART: A

(90 MARKS)

(1) Reasoning & Data Interpretation: (30 Questions, 30 Marks)

1. Problems on Ages
2. Venn Diagram
3. Visual Reasoning
4. Blood relation
5. Arithmetic reasoning
6. Data interpretation (Charts, Graphs, Tables)
7. Data sufficiency

(2) Quantitative Aptitude: (30 Questions, 30 Marks)

8. Number Systems
9. Simplification and Algebra
10. Arithmetic and Geometric Progression
11. Average
12. Percentage
13. Profit-Loss
14. Ratio and Proportion
15. Partnership
16. Time and Work
17. Time, Speed and Distance
18. Work, Wages and chain rule

(3) Constitution of India: (10 Questions, 10 Marks)

1. Preamble of the Constitution
2. Fundamental rights
3. Directive principles of state policy
4. Fundamental Duty
5. Power, role and responsibility of President, vice president and governor
6. Parliamentary system
7. Amendment of Indian constitution, emergency provisions in Indian constitution
8. Centre – State Government and their relation
9. Judicial System of Indian Constitution
10. Constitutional body

(4) Current Affairs: (10 Questions, 10 Marks)

1. Current events of state, national and international importance

**(5) Comprehension: (Gujarati {5 marks} & English {5 marks})
(10 Questions, 10 Marks)**

1. To assess comprehension, interpretation and inference skills
A paragraph given with set of question on the basis of paragraph
Or statement and assertion type question can be asked

(1) Questions and Its Applications related to Technical Qualification**(120 Questions, 120 Marks)****1. Ayurveda and General Nursing****(25 Questions, 25 Marks)**

- Information and understanding of Ayurveda, introduction to eight branches like Kaya, Bala, etc.
- Definitions of Ayurveda, types of life (Ayu), origin of Ayurveda, branches as per Atreya and Dhanvantari traditions, general introduction to Brihatrayi and Laghutrayi Samhitas.
- Basic concepts of Nursing – Introduction, meaning, definition, nature, scope, principles, history.
- Definition of a nurse, personal and professional qualities, code of ethics in nursing care, responsibilities and understanding of hospital and NABH.

2. Anatomy and Physiology**(05 Questions, 05 Marks)**

- Definition of body, introduction to six limbs of the body, cells, muscles, bones, srotas (channels), organs, membranes, body cavities, endocrine and exocrine glands – their structure and function.
- Vitiation and characteristics of dosha, dhatu, and mala – causes and symptoms.
- Six-fold stages of disease, overview of srotas, detailed study of Pranavaha, Udakavaha, and Annavaha srotas – structure and function, digestion, absorption, dhatu paka, role of Tridosha in digestion.
- Circulatory system, blood vessels, arteries, blood cells structure, liver structure and function, blood formation.
- Definitions, types, and functions of dosha, dhatu, mala, types of prakriti, definition and traits of mind, qualities and functions of sattva, rajas, tamas.
- Knowledge of ojas – types, qualities, and functions.

3. Dravyaguna – Rasashastra and Bhaishajya Kalpana**(10 Questions, 10 Marks)**

- Concepts of Aushadha, Pathya, diet, nutrition, food articles.
- Definition and characteristics of dravya (substance), knowledge of rasa, guna, virya, vipaka, prabhava.
- Brief introduction and medicinal properties of: Triphala, Trikatu, Dashamula, Madanaphala, Kariyatu, Patolapatra, Guduchi, Yashtimadhu, Brahmi, Aragwadha, Ashwagandha, Kanchanara, Apamarga, Eranda, Aloe vera, Neem, Sandalwood, Dry Ginger, etc.
- Introduction and history of Rasashastra, definitions, Lavana Panchaka, Madhuratraya, Amlavarna, Panchagavya, processes like Shodhana, Marana, Bhavana, Kshara Panchaka, Puta.
- Instruments: Dolayantra, Putayantra, Swedanayantra, Vidyadhara yantra, Mahaputa, Gajaputa, Kapotaputa, Kukutaputa.
- General intro to Rasasadhana, Uparas, Maharasa, Dhatu, Upadhatu, knowledge of Shodhana and Marana methods.
- Medicines like Kajjali, Makardhwaja, Tribhuvanakirti Rasa, Sutashekhara Rasa, Panchamrut Parpati, Shweta Parpati.
- Panchavidha Kashaya Kalpana – Ksheerapaka, Snehasiddhi, Vati, Avaleha, Churna, Varti.
- Pathya preparations – Yusha, Yavagu, Peya, Vilepi, Takra, Ushnodaka.

- Pathya-apathya according to diseases – Jwara, Atisara, Prameha, Rajayakshma, Shosha, etc.
- Storage of medicines, rules for storing poisonous drugs (Drug & Cosmetic Act), methods of administration.

4. Obstetrics, Gynecology, and Pediatrics

(20 Questions,20 Marks)

- Structure and function of female reproductive organs, obstetric nursing, characteristics of sperm and ovum, menstrual cycle, menstruation, conception, pregnancy signs, month-wise fetal development, antenatal care, common pregnancy disorders, abortion, signs of labor, stages of delivery, labor room setup and instruments.
- Puerperium, postpartum care, puerperal disorders.
- Common gynecological diseases – amenorrhea, dysmenorrhea, infertility, menopause, vaginal disorders, breast diseases.
- Knowledge and care of lactating mothers.
- Family planning methods and importance, basic intro to PNDT Act.
- Child health care – Definition of Kaumarabhritya, age classifications (newborn, infant, toddler), child nursing – hygiene, oral cleaning, initiation of respiration, umbilical care, bath, massage, clothing, protective rituals, prashana, breastfeeding.
- Milk substitutes and feeding schedule, Annaprashana and Upaveshana Samskara, dentition, stages of weaning, adolescent care.
- General understanding and care of diseases – eye discharge, umbilical diseases.
- Childhood stages, rituals, teething disorders and precautions, vaccinations knowledge.

5.Diagnosis and Kayachikitsa

(10 Questions,10 Marks)

- Definitions and symptoms of diseases, types of diseases, Nidana Panchaka, complications and fatal signs.
- Chikitsa Chatushpada (four pillars of treatment), disease and patient examination, definition and types of treatment.
- Pranavaha srotas disorders – Shwasa, Kasa, Hikka, Pratishyaya, Rajayakshma, Hridayaroga – care, diet, treatment.
- Udakavaha srotas – Trishna, Shotha.
- Rasavaha srotas – Amavata, Jwara, Pandu – intro and general treatment.
- Annavaha srotas – Chhardi, Ajirna, Agnimandya, Grahani, Amlapitta – intro and treatment.
- Raktavaha srotas – Raktapitta, Kamala, Vatarakta, Kushtha, Sheetapitta, Masurika, Romantika – intro and treatment.
- Mental disorders – causes of Unmada, Apasmara, Madatyaya, Sannyasa – knowledge of Daivavyapashraya and Sattvavajaya therapies

6.Panchakarma and Nursing

(20 Questions,20 Marks)

- Definition, purpose, and importance of Panchakarma.
- Nursing responsibilities and role in Panchakarma.
- Introduction, types, procedure, timing, signs of proper/improper sweating (Swedana).
- Snehan – internal and external oleation.
- Vamana – procedure, drugs, proper and improper signs, complications, Samsarjana Karma, nursing care.
- Virechana – drugs, procedure, proper/improper signs, complications, Samsarjana Karma, nursing care.
- Basti – procedure, types, proper/improper signs.

- Nasya – types, procedure, signs of effectiveness.
- Raktamokshana – types, procedure, signs.
- Kerala Panchakarma – Shirodhara, Patrapinda Sweda, Shirobasti – preparation and procedures.
- Rasayana – definition, types, procedure, importance.
- Vajikarana – definition, drugs, importance.

7.Shalya – Shalakya

(10 Questions,10 Marks)

- Surgical care – wounds, abscesses, inflammation, diagnosis, symptoms, complications.
- Ashtavidha Shastra Karma (eight surgical procedures), Agnikarma, Ksharakarma, Raktamokshana.
- Trividha Karma – Purva, Pradhana, Paschat karma.
- Types and number of surgical tools and instruments.
- Types and methods of wound bandaging.
- Anorectal disorders – hemorrhoids, fistula, fissure, prolapse – general care.
- Fractures and dislocations – general care.
- Urinary calculus – general care.
- Neck gland swelling and growth disorders – general care.
- First aid and emergency care, hospital instruments and maintenance, disinfection (autoclave, fumigation).
- **Shalakya** –
  - Eye diseases – types, care, procedures like Aschyotana, Tarpana, Putapaka, Anjana.
  - Nose diseases – types, Nasya procedure.
  - Ear diseases – types, Karnapurana procedure.
  - Oral diseases – types, Kavala and Gandusha procedures.
  - Head diseases – types, Shirodhara procedure.

8.Swasthavritta, Yoga and Naturopathy

(20 Questions,20 Marks)

- Personal and community health, characteristics of a healthy person, definition of health, relation of food and nutrition with health, sources and essential elements of diet, method of food intake, Ashtavidha Ahara Vidhi, Visheshayatana.
- Definition and limbs of Yoga, Yoga in Ayurveda, importance of Yoga in health preservation, benefits and effects of various asanas, Pranayama method, immunity.
- Importance and purpose of naturopathy.
- Care of patient and healthy person, hospital admission and discharge procedures, types and arrangements of beds, hospital record keeping, patient discharge process.
- Principles and procedures of patient examination.
- Information about national health programs.

વિગતવાર અભ્યાસક્રમ : ગુજરાતીમાં

ભાગ-અ

(૯૦ ગુણ)

(૧) તાર્કિક કસોટીઓ તથા ડેટા ઇન્ટરપ્રિટેશન

(૩૦ પ્રશ્નો, ૩૦ ગુણ)

૧. ઉંમર સંબંધિત પ્રશ્નો
૨. વેન આકૃતિઓ
૩. દ્રશ્ય આધારિત તાર્કિક પ્રશ્નો
૪. લોહીનાં સંબંધ વિષયક પ્રશ્નો
૫. તાર્કિક અંકગણિત
૬. માહિતીનું અર્થઘટન (ચાર્ટ, આલેખ, કોષ્ટક)
૭. માહિતીની પર્યાપ્તતા

(૨) ગાણિતિક કસોટીઓ

(૩૦ પ્રશ્નો, ૩૦ ગુણ)

૧. સંખ્યા પદ્ધતિ
૨. સાદું રૂપ અને બીજગણિત
૩. સમાંતર શ્રેણી અને સમગુણોત્તર શ્રેણી
૪. સરેરાશ
૫. ટકાવારી
૬. નફો-ખોટ
૭. ગુણોત્તર અને પ્રમાણ
૮. ભાગીદારી
૯. સમય અને કાર્ય
૧૦. સમય, ઝડપ અને અંતર
૧૧. કાર્ય, મહેનતાણું અને સાંકળનો નિયમ

(૩)

ભારતનું બંધારણ

(૧૦ પ્રશ્નો, ૧૦ ગુણ)

૧. બંધારણનું આમુખ
૨. મૂળભૂત હકો
૩. રાજ્યનીતિનાં માર્ગદર્શક સિદ્ધાંતો
૪. મૂળભૂત ફરજો
૫. રાષ્ટ્રપતિ, ઉપ રાષ્ટ્રપતિ અને રાજ્યપાલની સત્તાઓ, ભૂમિકા અને જવાબદારીઓ
૬. સંસદીય પ્રણાલી
૭. ભારતીય બંધારણમાં બંધારણીય સુધારાઓ, ભારતીય બંધારણમાં કટોકટીને લગતી જોગવાઈઓ
૮. કેન્દ્ર - રાજ્ય સરકાર અને તેના સંબંધો
૯. ભારતમાં ન્યાયતંત્ર
૧૦. સંવેદનાનિક સંસ્થાઓ

(૪) વર્તમાન પ્રવાહો (૧૦ પ્રશ્નો, ૧૦ ગુણ)

૧. પ્રાદેશિક, રાષ્ટ્રીય અને આંતરરાષ્ટ્રીય કક્ષાની મહત્વની સાંપ્રત ઘટનાઓ

(૫) ગુજરાતી અને અંગ્રેજી કોમ્પ્રીહેન્સન (ગુજરાતી{૫ ગુણ} અને અંગ્રેજી {૫ ગુણ})

(૧૦ પ્રશ્નો, ૧૦ ગુણ)

૧. સમીક્ષા, અર્થઘટન અને અનુમાનના કોશલ્યનું મૂલ્યાંકન

ગદ્યખંડ(પેરેગ્રાફ) આપવામાં આવશે અને ગદ્યખંડના આધારે પ્રશ્નો પૂછવામાં આવશે. અથવા નિવેદન પ્રકારના પ્રશ્નો પૂછવામાં આવશે.

ભાગ-બ

(૧૨૦ ગુણ)

(૧) શૈક્ષણિક લાયકાતને સંબંધિત વિષય અને તેની ઉપયોગીતાને લગતા પ્રશ્નો

(૧૨૦ પ્રશ્નો, ૧૨૦ ગુણ)

૧. આયુર્વેદ અને જનરલ નર્સિંગ – ૨૫ ગુણ

(૨૫ પ્રશ્નો, ૨૫ ગુણ)

- આયુર્વેદ વિશે માહિતી અને સમજ. આયુર્વેદના આઠ અંગોની માહિતી દા.ત. કાય, બાળ...વગેરે
- આયુર્વેદની પરિભાષા, આયુના પ્રકાર, આયુર્વેદનું અવતરણ, આત્રેય અને ઘનવંતરી સંપ્રદાય અનુસાર આયુર્વેદના અંગ, બૃહત્રયી અને લઘુત્રયી સંહિતા નો સામાન્ય પરિચય.
- નર્સિંગ ની મૂળભૂત બાબતો (સિદ્ધાંતો)- નર્સિંગનો પરિચય, નર્સિંગનો અર્થ, વ્યાખ્યા, પ્રકૃતિ, ક્ષેત્ર, સિદ્ધાંત, ઇતિહાસ.
- નર્સની પરિભાષા, વ્યક્તિગત ગુણ, વ્યવસાયિક ગુણ, પરિચર્યામાં આચાર સહિંતા તથા પરિચારીકાના કર્તવ્ય અને જવાબદારી, રૂગલાલયની સામાન્ય સમજ, NABHની સામાન્ય સમજ.

૨. શરીર રચના અને શરીર ક્રિયા:

(૦૫ પ્રશ્નો, ૦૫ ગુણ)

- શરીરની વ્યાખ્યા, ષડંગ શરીર પરિચય, કોષ, પેશીઓ, અસ્થિ, સ્ત્રોતસ, આશય, કલા, કોષ્ટાંગ, અંતઃ અને બહિર્ભાષી ગ્રંથિઓનો સામાન્ય પરિચય અને કાર્ય
- દોષ, ઘાતુ અને મલની ક્ષયવૃદ્ધિ, પ્રકોપન, કારણ અને લક્ષણ.
- ષડવિધ-ક્રિયાકાલ, સ્ત્રોતસનો સામાન્ય પરિચય પ્રાણવહ સ્ત્રોતસની રચના અને ક્રિયાનું જ્ઞાન, ઉદકવહ સ્ત્રોતસ, અન્નવહ સ્ત્રોતસના અવયવોની રચના અને ક્રિયાનું જ્ઞાન, પાચન પ્રક્રિયા અને અવશોષણ, ઘાતુ પાક, પાચન પ્રક્રિયામાં ત્રિદોષનું કાર્ય.
- રુધિરાભિસરણ સ્ત્રોતો, રક્તવાહિની, ઘમનીઓ, રુધિર કોષિકાની રચના. ચક્રત ની રચના અને કાર્યનું જ્ઞાન. રક્ત સંગ્રહન.
- દોષ-ઘાતુ-મલ ની પરિભાષા, સ્થાન, ભેદ, કર્મનું વર્ણન. પ્રકૃતિ અને તેના પ્રકારોનું જ્ઞાન. મનની નિરૂક્તિ, લક્ષણ, ગુણ વિષયકર્મ, સત્વ, રજો અને તમો ગુણનું વિવેચન.
- ઓજના સ્વરૂપ, ગુણ-કર્મ અને ભેદનું જ્ઞાન.

૩. ઔષધ દ્રવ્ય પરિચય – રસશાસ્ત્ર અને ભૈષજ્ય કલ્પના

(૧૦ પ્રશ્નો, ૧૦ ગુણ)

- ઔષધાહાર, પથ્ય, તંદુરસ્તી, આહારદ્રવ્ય અને તેની સામાન્ય માહિતી.
- દ્રવ્યનું લક્ષણ અને પરિભાષા, દ્રવ્ય ગુણનું જ્ઞાન. રસ-ગુણ-વિર્ય-વિપાક અને પ્રભાવનો સામાન્ય પરિચય, લક્ષણ અને ભેદ.
- નીચે મુજબની ઔષધ દ્રવ્યનું સંક્ષિપ્ત પરિચય અને ગુણકર્મનું જ્ઞાન – ત્રિફળા, ત્રિકટુ, દશમૂલ, મદનફળ, કરીયાતું, પટોલપત્ર, ગુડુચી, ચષ્ટીમધુ, બ્રાહ્મી, આરગ્વધ, અશ્વગંધા, કાંચનાર, અપામાર્ગ, એરેડ, ઘૃતકુમારી (એલોવેરા), નીમ, ચંદન, સૂંઠ વગેરે..
- રસશાસ્ત્રનો પરિચય અને ઇતિહાસ, પરિભાષા પ્રકરણ, લવણ પંચક, મધુરત્રય, અમ્લવર્ણ, પંચગવ્ય, શોધન, મારણ, ભાવના, ક્ષાર પંચક, પુટનું વર્ણન
- ઔષધ નિર્માણ માટે ઉપયોગી ચંત્રનો પરિચય: ડોલા ચંત્ર, પુટ ચંત્ર, શ્વેદન ચંત્ર, વિદ્યાધર ચંત્ર, પુટ-મહાપુટ, ગજપુટ, કપોતપુટ, ક્ષુદ્રપુટ.
- રસ-સાધારણ રસ, ઉપરસ, મહારસ, ઘાતુ – ઉપઘાતુ નો સામાન્ય પરિચય, શોધન અને મારણ વિધિ નું વર્ણન.
- કજ્જલી, મકરદ્વજ, ત્રિભુવનકીર્તિ રસ, સુતશેખર રસ, પંચામૃત પર્પટી, શ્વેત પર્પટી વગેરે ઔષધીઓનું જ્ઞાન
- પંચવિધ કષાય કલ્પના, ક્ષીરપાક, સ્નેહસિદ્ધિ વટી, અવલેહ, ચૂર્ણ, વર્તી.
- પથ્ય નિર્માણ-યુષ, ચવાગુ, પેચા, વીલેપી, તક, ઉષ્ણોદક .
- રોગ અનુસાર પથ્યાપથ્ય – જ્વર, અતિસાર, પ્રમેહ, રાજ્યક્ષમા શોષ વગેરે.....
- દવાખાનામાં દવાઓ રાખવાની પદ્ધતિ, ઝેરી દવાઓ રાખવાના નિયમ (Drug & Cosmetic Act), દવા આપવાની પદ્ધતિ

૪. પ્રસુતિતંત્ર અને સ્ત્રી રોગ એવં બાળ રોગ

(૨૦ પ્રશ્નો, ૨૦ ગુણ)

- સ્ત્રી પ્રજનન અંગોની રચના, સમજ અને ક્રિયાનું જ્ઞાન અને પ્રસુતિ પરિચર્યા, શુક્ર અને આર્તવના સામાન્ય લક્ષણ, આર્તવચક્ર , ઋતુમતી, ગર્ભાધાન, ગર્ભણીના લક્ષણ, ગર્ભનો માસાનુમાસિક વિકાસ, ગર્ભાંધિ પરિચર્યા, ગર્ભાંધિના સામાન્ય રોગ, ગર્ભપાત, આસન્ન પ્રસવાના લક્ષણ, પ્રસવક્રિયા, પ્રસવની અવસ્થાઓ , પ્રસવાગારની વ્યવસ્થાઓ અને પ્રસવ સંબંધિત ચંત્ર, શસ્ત્ર અને ઉપકરણોનું જ્ઞાન
- સુતિકાકાલ, સુતિકા પરિચર્યા, સુતિકારોગ
- સામાન્ય સ્ત્રી રોગ- આર્તવક્ષય, અનાર્તવ, કષ્ટાર્તવ, વ્યંધ્યત્વ, રજોનિવૃત્તિ, યોની વ્યાપદ, સ્તનરોગ વગેરે...
- ધાત્રી માતાઓએ રાખવાની સમજ, કાળજી અને સંલગ્ન માહિતી
- પરિવાર નિયંત્રણના સાધનો અને મહત્વ, PNDT act નો સામાન્ય પરિચય
- બાળ આરોગ્ય સંભાળ – કૌમારભૃત્ય પરિભાષા, સામાન્ય વય વિભાજન તથા જાત માત્ર નવજાત, ક્ષીરાદ, ક્ષીરન્નદનું જ્ઞાન શિશુ પરિચર્યા-શરીરની સફાઈ, કંઠ વિશોધન, પ્રાણ વાયુ પ્રવાગમન, નાભિનાલ વિચ્છેદન, સ્નાન, અભ્યંગ, વસ્ત્ર ધારણ, રક્ષા કર્મ, પ્રાશન અને સ્તનપાન આદિનું જ્ઞાન, કુમારાગાર.
- માતૃસ્તન્યના અભાવમાં વય અનુસાર દૂધની માત્રા અને સમય નિર્ધારણ નું જ્ઞાન, અન્નપ્રાશન સંસ્કાર, ઉપવેશન સંસ્કાર, દંતોદ ભવન સંબંધિત જ્ઞાન, અન્નાદ અવસ્થાનું જ્ઞાન, માતૃસ્તન્ય છોડાવાની વિધિ, કિશોર અવસ્થા નું જ્ઞાન
- નિમ્ન રોગોનું સામાન્ય જ્ઞાન અને પરિચર્યા – નેત્રાભિષ્યન્દ , નાભી રોગનું સામાન્ય જ્ઞાન અને પરિચર્યા
- બાળકની વિવિધ અવસ્થાઓ, સંસ્કારો, દાંત આવતા સમયે થતા રોગો સાવચેતીઓ અને બચવાના ઉપાયો, બાળકોમાં આપવાની થતી રસીઓનું સામાન્ય જ્ઞાન.

૫.રોગ નિદાન અને કાય ચિકિત્સા

(૧૦ પ્રશ્નો, ૧૦ ગુણ)

- રોગ ના લક્ષણ અને પરિભાષા. રોગના ભેદ, નિદાન પંચક, ઉપદ્રવ અને અરીષ્ટ વિજ્ઞાન.
- ચિકિત્સા ના ચતુષ્પાદ. રોગ અને રોગી પરીક્ષા. ચિકિત્સાની પરિભાષા અને ભેદ.
- પ્રાણવહ સ્ત્રોતસની વ્યાધિનો પરિચય – શ્વાસ, કાસ, હિક્કા, પ્રતિશ્વાય, રાજ્યક્ષમા, હૃદય રોગ પરિચર્યા, પથ્ય વ્યવસ્થા અને સામાન્ય ઉપચારનું જ્ઞાન
- ઉદકવહ સ્ત્રોતસ વ્યાધિઓનો પરિચય – તૃષ્ણા, શોથ
- રસવહ સ્ત્રોતસ અને વ્યાધીઓનો પરિચય – આમવાત, જ્વર, પાંડુનો પરિચય અને સામાન્ય ઉપચાર
- અન્નવહ સ્ત્રોતસ – છર્ટા, અજીર્ણ, અગ્નિમાંધ, ગ્રહણી, અમ્લપિત્ત-વ્યાધિઓનો પરિચય, સામાન્ય ઉપચાર
- રક્તવહ સ્ત્રોતસ – રક્તપિત, કામલા,વાતરક્ત, કુષ્ઠ, શીતપિત્ત, મસૂરિકા, રોમાંતિકા વ્યાધિઓનો પરિચય અને સામાન્ય ઉપચાર
- માનસિક રોગોના સામાન્ય કારણ, ઉન્માદ, અપસ્માર, મદમુરછા અને સંન્યાસ, મનોરોગોમાં દેવવ્યપાશ્રય અને સત્વવજય ચિકિત્સાનું જ્ઞાન

૬.પંચકર્મ અને નર્સિંગ

(૨૦ પ્રશ્નો, ૨૦ ગુણ)

- પંચકર્મની પરિભાષા, પ્રયોજન, મહત્વ
- પંચકર્મમાં નર્સિંગની જવાબદારીઓ, ઉપયોગીતા અને ભૂમિકા.
- સ્વેદનનો પરિચય, પ્રકાર, વિધિ, કાળ, હિન-અતી અને સમ્યક સ્વેદનના લક્ષણો
- સ્નેહનનો પરિચય – સ્નેહ પાન અને તેનો પરિચય
- વમનનો પરિચય – વિધિ, વમન ના પાત્ર અને વમન દ્રવ્યનું જ્ઞાન, સમ્યક વમન, હિન અને અતિ યોગના લક્ષણો, સંસર્જન કર્મ, વમન વ્યાપદ, નર્સિંગ પરિચર્યા
- વિરેચન નો પરિચય – વિરેચનોપગ દ્રવ્ય, વિરેચનની વિધિ, સમ્યક, હિન અને અતિયોગના લક્ષણો, સંસર્જન કર્મ, વિરેચન વ્યાપદ અને નર્સિંગ પરિચર્યા
- બસ્તી કર્મ – બસ્તીનો પરિચય, બસ્તી આપવાની વિધિ બસ્તીના પ્રકાર, હિન, અતિ અને સમ્યક યોગના લક્ષણો
- નસ્ય – નસ્યના પ્રકારો, નસ્યનો પરિચય, સમ્યક, હીન અને અતિ યોગના લક્ષણો
- રક્ત મોક્ષણ – રક્ત મોક્ષણનો પરિચય, વિધિ પ્રકાર સમ્યક, હીન અને અતિયોગ ના લક્ષણો
- કેરલિય પંચકર્મ, શિરો ધારા અને પ્રયોગવિધિ, પત્રપિંડ સ્વેદ – નિર્માણ અને ક્રિયા વિધિ, શિરો બસ્તી નિર્માણ અને ક્રિયા વિધિ
- રસાયન પરિભાષા – ગુણ, પ્રકાર, પ્રયોગવિધિ અને ઉપયોગીતાનું વિવેચન
- વાજીકરણ ની પરિભાષા – વાજીકરણ ના દ્રવ્યો, ઉપયોગીતા

૭.શલ્ય – શાલક્ય

(૧૦ પ્રશ્નો, ૧૦ ગુણ)

- શલ્ય પરિચર્યા – પ્રણ, વિદધિ, પ્રણશોથ, નિદાન સંપ્રાપ્તિ અને લક્ષણ અને ઉપદ્રવનું જ્ઞાન.
- અષ્ટવિધ શસ્ત્ર કર્મનું જ્ઞાન, અગ્નિકર્મ, ક્ષારકર્મ અને રક્તમોક્ષણ નો પરિચય
- ત્રિવિધ કર્મ – પૂર્વ, પ્રધાન અને પશ્ચાતકર્મનું જ્ઞાન.
- યંત્ર અને શસ્ત્રના પ્રકાર, સંખ્યાનું જ્ઞાન
- પ્રણ બંધન ના પ્રકાર અને વિધિઓનું જ્ઞાન
- ગુદરોગો – અર્શા, ભગંદર પરિકર્તિકા અને ગુદબંધનનું સામાન્ય જ્ઞાન અને પરિચર્યા
- ભગ્ન અને સંઘીચ્યુત – સામાન્ય જ્ઞાન અને પરિચર્યા
- અશ્મરીનું સામાન્ય જ્ઞાન અને પરિચર્યા, ગ્રંથિ(ગલગંડ) વૃદ્ધિરોગ નું સામાન્ય જ્ઞાન અને પરિચર્યા

- આકસ્મિક અવસ્થાઓની (Emergency) પ્રાથમિક સારવાર અને પરિચર્યા, હોસ્પિટલમાં વપરાતા સાધનો, સાધનોની જાળવણી અને તેમાં જીવાણુનાશક ક્રિયાઓનું જ્ઞાન(Autoclave & Fumigation)
- શાલક્ય –
  - નેત્ર રોગ– રોગોની સંખ્યા, સામાન્ય પરિચર્યા, ક્રિયાકલ્પ– આશર્યોતન તર્પણ, પુટપાક, અંજન વિધીનું જ્ઞાન
  - નાસારોગોની સંખ્યા, પરિચય, નસ્યકર્મ વિધીનું જ્ઞાન
  - કર્ણ રોગ– રોગોની સંખ્યા પરિચય, કર્ણ પૂરણ વિધીનું જ્ઞાન
  - મુખ રોગ– રોગોની સંખ્યા, ક્રિયાકલ્પ– કવલ અને ગંડુષ વિધીનું જ્ઞાન
  - શિરોરોગની સંખ્યા શિરો ધારા વિધીનું જ્ઞાન

૮.સ્વસ્થવૃત્ત તથા યોગ અને પ્રાકૃતિક ચિકિત્સા

(૨૦ પ્રશ્નો,૨૦ ગુણ)

- વ્યક્તિગત સ્વાસ્થ્ય અને સામુદાયિક સ્વાસ્થ્ય, સ્વસ્થ વ્યક્તિના લક્ષણો, સ્વાસ્થ્યની પરિભાષા, આહાર અને પોષણ નો સ્વાસ્થ્ય સાથે સંબંધ, આહાર ના સ્ત્રોત, આહાર ના આવશ્યક તત્ત્વ, ભોજનની ગ્રહણ વિધિ, અષ્ટવિધ આહાર વિધિ વિશેષાયતન
- યોગ ની પરિભાષા, યોગના અંગ, આયુર્વેદમાં યોગનું વર્ણન, સ્વાસ્થ્ય રક્ષણમાં યોગનું મહત્ત્વ, જુદા-જુદા આસનોની ઉપયોગીતા તેમજ સ્વાસ્થ્ય પર તેનો પ્રભાવ. પ્રાણાયામ ની વિધિ, વ્યાધિઓનો પ્રતિકાર (Immunity).
- પ્રાકૃતિક ચિકિત્સાનું પ્રયોજન અને મહત્ત્વ
- દર્દી અને સ્વસ્થની પરિચર્યા, દર્દીની હોસ્પિટલમાં દાખલ થવાની પ્રક્રિયા (Admission- Discharge), પથારીના પ્રકાર અને ઉપયોગ, પથારી ગોઠવણીની પદ્ધતિ, હોસ્પિટલમાં દાખલ દર્દીની યોગ્ય સંભાળ ની પ્રક્રિયા અને આયોજન ની જાણકારી, હોસ્પિટલના રેકોર્ડ ની જાળવણી અને દર્દીને ડિસ્ચાર્જ કરવાની પ્રક્રિયાનું જ્ઞાન.
- દર્દીની તપાસના સિદ્ધાંતો અને પ્રક્રિયા.
- રાષ્ટ્રીય સ્વાસ્થ્ય કાર્યક્રમો ની માહિતી

ખાસ નોંધ:

(૧) **Part-A** ના પ્રશ્નો ગુજરાતી અને અંગ્રેજી ભાષામાં રહેશે.

(૧) ભારતનું બંધારણ અને વર્તમાન પ્રવાહોના પ્રશ્નો ગુજરાતી અને અંગ્રેજી ભાષામાં રહેશે.

(૨) ગુજરાતી કોમ્પ્રિહેન્શનના પ્રશ્નો માત્ર ગુજરાતી ભાષામાં રહેશે.

(૩) અંગ્રેજી કોમ્પ્રિહેન્શનના પ્રશ્નો માત્ર અંગ્રેજી ભાષામાં રહેશે.

(૨) **Part-B** માટે ભાષા નીચે મુજબ રહેશે.

(૧) શૈક્ષણિક લાયકાતને સંબંધિત વિષય અને તેની ઉપયોગીતાને લગતા પ્રશ્નો ગુજરાતી અને અંગ્રેજી ભાષામાં રહેશે.

(૩) સંબંધિત મુદ્દા (**Topic**) સામે દર્શાવેલા ગુણ ઉમેદવારોની જાણકારી માટેના સૂચિત ગુણ છે. મંડળ દ્વારા જરૂર જણાયે સંજોગોવસાત તેમાં સામાન્ય ફેરફારને અવકાશ રહેલો છે. જે માટે મંડળ કોઈપણ જાતનું કારણ આપવા બંધાયેલ નથી.

(૪) અભ્યાસક્રમનું ગુજરાતી ભાષાંતર ઉમેદવારોની સમજણ માટે છે. ભાષાંતરના અર્થઘટનના કિસ્સામાં અંગ્રેજી અભ્યાસક્રમમાં દર્શાવેલ બાબતો આખરી ગણવાની રહેશે.

(૫) પરીક્ષાના પ્રશ્નો ગુજરાતી અને અંગ્રેજી એમ બંને ભાષામાં હોય ત્યારે તેવા પ્રશ્નોમાં જો અર્થઘટન અંગેનો પ્રશ્ન ઉપસ્થિત થશે તો તે સંબંધે મંડળ દ્વારા સંબંધિત પ્રશ્નને ધ્યાને લઈ કરવામાં આવેલો નિર્ણય આખરી રહેશે.

(૬) સ્પર્ધાત્મક પરીક્ષાની પ્રોવિઝનલ આન્સર કી ની પ્રસિદ્ધિ બાદ સ્વૈચ્છિક રીતે/ મળેલા વાંધાઓને ધ્યાને લઈ ફાઈનલ આન્સર કીની પ્રસિદ્ધિમાં કોઈ પ્રશ્ન રદ કરવામાં આવે તો, તેવા સંજોગોમાં રદ થયેલા પ્રશ્નના ગુણની બાકી રહેલા પ્રશ્નના ગુણભારમાં પ્રો-રેટા (**Pro-Rata**) મુજબ ગણતરી કરવામાં આવશે.

(૭) ઉમેદવાર પ્રશ્નનો સાચો જવાબ આપશે તો તે પ્રશ્નને પ્રો-રેટા અનુસાર ફાળવેલ ગુણભાર મુજબ ગુણ આપવામાં આવશે, ખોટા જવાબ આપવાના સંજોગોમાં પ્રશ્નને પ્રો-રેટા મુજબ જે ગુણભાર આપવામાં આવેલો હોય તેના 1/4 માર્ક ઉમેદવારે મેળવેલ ગુણમાંથી ઓછા કરવામાં આવશે.

સ્પર્ધાત્મક પરીક્ષાની તારીખ અને કોલ લેટર ડાઉનલોડ કરવા માટેનો વિગતવાર કાર્યક્રમ હવે પછી મંડળની વેબસાઈટ પર મૂકવામાં આવશે. જેની સંબંધિત ઉમેદવારોને નોંધ લેવા આથી જણાવવામાં આવે છે.